

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

УДК 340.134:364.4-054.7](470)"19"

LEGISLATIVE BASIS OF SOCIAL WORK WITH MIGRANTS AND REFUGEES IN GERMANY IN THE XXIst CENTURY

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ПІДГРУНТЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З МІГРАНТАМИ ТА БІЖЕНЦЯМ У НІМЕЧЧИНІ В ХХІ СТОЛІТТІ

Світлана Омельченко

доктор пед. наук, професор
E-mail: saomel.ddpu@gmail.com
ORCID ID 0000-0002-7940-0853
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Svitlana Omelchenko

D.Sc. in Pedagogy, Professor
E-mail: saomel.ddpu@gmail.com
ORCID ID 0000-0002-7940-0853
SHEI "Donbas State Pedagogical University", Ukraine

Олена Гавриш

кандидат педагогічних наук
E-mail: olenagavrysh@ukr.net
ORCID ID 0000-0003-3468-2583
KAUSA-Landesstelle Thüringen,
Німеччина

Olena Havrysh

Ph.D. in Pedagogy
E-mail: olenagavrysh@ukr.net
ORCID ID 0000-0003-3468-2583
KAUSA-Landesstelle Thüringen,
Germany

ABSTRACT

Germany's migration policy has undergone many changes over the past decades. This process was facilitated by the appearance of a large number of migrants and refugees, primarily in 2015-2016. But this European country acts as a flagship among all European countries, including Ukraine, in the preparation of a thorough regulatory and legal framework for working with migrants and refugees. That is why it is difficult to overestimate the experience of Germany in the development of domestic social work with this population category.

In this article the formation and development of legal regulation of social work with migrants and refugees in Germany in the 21st century is pointed out. The authors established that the basic law for the Federal Republic of Germany is the Immigration Act, which prescribes the mechanism for obtaining a residence permit in the country, separates the criteria for qualified and unqualified labor, creates integration courses for people with a migration history, etc. It was not perfect, so a lot of corrections were made.

The authors also describe the new Federal program for attracting qualified personnel in the article, the main goal of which is to form a clear algorithm for the recognition of diplomas of higher and secondary education on the territory of Germany, which migrants received in their homeland.

In addition, the special attention is paid to the benefits provided in accordance with the Social Insurance Codes II and XII, as well as the Law on Benefits for Asylum Seekers. The authors found that this Code is currently the main document that regulates the right to receive unemployment or disability benefits, to provide support for children and young people, as well as refugees who have received asylum in

Germany and other groups of people in need of financial assistance.

In the article, the authors came to the conclusion that modern Germany is one of the most regulated countries in the world regarding the stay of migrants and refugees on its territory.

Key words: *legislative basis, migration policy, Germany, social work, migrants, refugees.*

Актуальність теми. Біженство нині вважається однією з найбільш актуальних і вибухових політичних та соціальних тем не тільки в Україні, але і в усьому світі. Міжнародний досвід, насамперед Німеччини як флагмана у нормативно-правому регулюванні європейської міграційної політики з біженцями та мігрантами, відіграє важливу роль у вітчизняному становленні правових відносин держави з внутрішньо переміщеними особами та іммігрантами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних науковців, які розглядали законодавчі основи соціальної роботи ми зазначимо М. Грига, Н. Кабаченко, І. Мигович, Т. Семигіну, Н. Сухицьку, А. Ярошенко та інших. Предметом їхніх досліджень було правове регулювання соціальної політики, реалізація прав людини, міжнародно-правове регулювання відносин у сфері соціальної політики тощо. Німецькі науковці зосереджуються найчастіше на питаннях цивільного та сімейного права Німеччини у сфері соціальної допомоги, а також проблемах законодавчого забезпечення соціальної роботи в Німеччині з різними категоріями клієнтів. Серед них виділимо О. Каплаці (Alexandra Caplazi), А. Лоренц (Annegret Lorenz), Л. Отт (Lisa Ott), Б. Шермайєр-Штёкл (Barbara Schermaier-Stöckl), К. Шток (Christof Stock) та інші.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Метою статті є узагальнити та систематизувати законодавче забезпечення соціальної роботи з мігрантами та біженцями у Німеччині у ХХІ столітті.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Важливим моментом у законодавчому підґрунті роботи з мігрантами та біженцями у Німеччині у ХХІ столітті стає 2005 рік, бо саме в цей час вступає в силу Закон про управління та обмеження імміграції (Закон про імміграцію) (Zuwanderungsgesetz, 2004). Він постулює полегшення в'їзду висококваліфікованим мігрантам з країн, що не входять в ЄС, зокрема з країн Східної Європи та Азії, одночасно закон посилює фінансові та організаційно-трудові вимоги до них. Прийнятий документ скасовує існуючі раніше чотири форми дозволу на проживання і вводить дві змінені:

1. Право на перебування (Aufenthaltsberechtigung);
2. Вид на проживання (Aufenthaltserlaubnis), в тому числі безстроковий вид на проживання (unbefristete Aufenthaltserlaubnis). Останнє буде надаватися тільки за підсумками перевірки федерального відомства із захисту Конституції (німецької контррозвідки).

Для проведення процедури надання іноземцям дозволу на проживання було створене федеральне відомство у справах міграції (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge).

Згідно Закону про міграцію зберігається право на переселення в ФРН для етнічних німців зі східноєвропейських держав і республік колишнього СРСР.

Таким претендентам і членам їх сімей, які бажають переїхати до Німеччини, до прибуття в країну необхідно здати іспит на знання німецької мови.

Також розширено можливості іноземних біженців, які підпадають під критерії Женевської конвенції (Genfer Flüchtlingskonvention, 2004). Для них передбачена полегшена процедура отримання посвідки на проживання. Більш того, тепер статус біженця можуть отримати іноземці, котрі піддаються переслідуванням на батьківщині в зв'язку з їх нетрадиційною сексуальною орієнтацією. На проживання в Німеччину для возз'єднання сім'ї можуть переїхати і діти претендентів на політичний притулок, а також біженців, якщо вік дітей не перевищує 18 років.

На відміну від попередніх документів, в Законі обмовляється можливість протягом одного року підшукати собі місце роботи іноземним студентам. Висококваліфіковані фахівці, що працюють в сфері комп'ютерних технологій, можуть отримати безстроковий вид на проживання відразу після прибуття в Німеччину (на відміну від студентів).

Акцентуємо, що посилюються правила в'їзду в країну іноземцям з низькою кваліфікацією і некваліфікованим робітникам. Імігрантам, які нещодавно приїхали до Німеччини, Закон гарантує допомогу в інтеграції. Вона повинна здійснюватися в першу чергу за допомогою інтеграційних курсів.

Інтеграційний курс передбачає базовий і розширений курс німецької мови (600 навчальних годин), а також орієнтаційний курс (30 навчальних годин) про історію, культуру та правову систему Німеччини. Інтеграційний курс закінчується іспитом, який необхідно здати в певні терміни. Після закінчення курсу видається сертифікат про успішну участь в інтеграційному курсі. Отриманий сертифікат є доказом виконання мігрантом певних законодавчих вимог і в цілому його законослухняності. Без сертифікату постійний вид на проживання тепер, як правило, не видається.

У разі отримання прав громадянства при пред'явленні сертифіката про успішне закінчення інтеграційного курсу, необхідний 8-річний термін законного і постійного перебування в Німеччині може скоротитися на 1 рік. Інтеграційний курс в основному оплачується з бюджету. Але мігранти в залежності від свого матеріального становища зобов'язані брати участь в цих витратах (як правило, приблизно 630 € за весь курс). Однак мігранти звільняються від обов'язку вносити плату за інтеграційний курс, якщо вони отримують допомогу з безробіття або соціальну допомогу. Одночасно, за його невідвідування мігрантам загрожують штрафні санкції.

У новому законодавстві крім цього було виділено в окрему категорію бізнес-іміграцію. Параграф 21 Закону про перебування говорить: «Умовами для дозволу на іміграцію для бізнесменів є пріоритетний економічний інтерес Німеччини, особливі регіональні потреби або очікування позитивного впливу на економіку. Фінансування процесу повинно забезпечуватися за рахунок власних коштів або згодою на надання кредиту. Спочатку видається дозвіл на проживання терміном мінімум на три роки, через три роки може бути виданий безстроковий вид на проживання, якщо запланована діяльність успішно здійснювалася і засоби до життя гарантовані» (Zuwanderungsgesetz, 2004). Акцентуємо, що іноземний підприємець, який вирішив влаштуватися в Німеччині, повинен вкласти в німецьку економіку не менше одного мільйона

євро і створити не менше 10 нових робочих місць.

Важливим для нашого дослідження щодо законодавчого забезпечення роботи фахівців соціальної сфери з мігрантами та біженцями є питання соціальної захищеності мігрантів. Так, згідно Закону про міграцію депортація підозрюваних у причетності до терористичної діяльності іноземців допускається на основі «підкріпленого фактами прогнозу про небезпеку». За особами, які не підлягають депортації в зв'язку з загрозою для їхнього життя на батьківщині, буде вестися інтенсивне спостереження. Влада Німеччини не позбавляє їх волі, як того вимагала опозиція. До видачі дозволу на безстрокове перебування і отримання громадянства в Німеччині особистість прохача перевіряється по картотеці Федерального Відомства з охорони конституції (Bundesamt für Verfassungsschutz, 2005).

Нажаль новий Закон не врегулював порядку прийому в ФРН контингентних біженців зі Східної Європи. Саме тому пізніше у 2005 році голосують за поправки до Закону про іноземців. Право на імміграцію в Німеччину знову надано людям, які мають одного з батьків-єврея, які можуть в'їхати в країну разом зі своїми дружинами та неповнолітніми дітьми. Головна умова: їх повинна прийняти єврейська громада Німеччини. Правом на видачу запрошень тепер наділена не тільки Центральна рада євреїв Німеччини, але і Рух прогресивного іудаїзму (Das Zuwanderungsgesetz und seine Weiterentwicklung, 2009)

Законодавча база стосовно мігрантів та біженців у Німеччині продовжувала стрімко розвиватися. Так, у 2007 році ратифікуються поправки до Закону про іноземців. В основному вони стосувалися осіб, які подали прохання про надання політичного притулку, але не отримали статусу біженця. Відповідно до цих поправок невизнані біженці (їх приблизно 180 тис. осіб) могли отримати обмежений за терміном вид на проживання, якщо були в змозі протягом двох з половиною років після прийняття поправок (до кінця 2009 р) знайти роботу. Власники цього статусу при цьому не мали права користуватися соціальними благами нарівні з громадянами ФРН.

Зазначимо, що даний законопроект викликав у той час критику з боку багатьох організацій, які працювали з іноземцями: шанси невизнаних біженців в установленій термін працевлаштуватися розцінювали як незначні. По-перше, свідоцтва про освіту більшості країн, з яких втекли ці люди, в Німеччині не визнаються. По-друге, в останні 20 років невизнаним біженцям було заборонено працювати, тому багато хто з них вже втратили кваліфікацію.

В умовах тривалої економічної кризи в ЄС, браку власних висококваліфікованих фахівців, а також «витоку мізків» в інші країни, що значно гальмувало економічний та соціальний розвиток Німеччини, в силу вступає нова Федеральна програма по залученню кваліфікованих кадрів (Professorales Personal an Fachhochschulen, 2010). У період з 2011 по 2012 рік був розроблений і прийнятий комплекс заходів по залученню висококваліфікованої робочої сили:

- 1) в червні 2011 року розробили концепцію збереження кваліфікованих кадрів в Німеччині;
 - 2) в квітні 2012 року вступив в силу Закон про поліпшення оцінки та визнання професійної кваліфікації, отриманої за кордоном;
 - 3) в серпні 2012 року у Німеччині ввели «Блакитну карту ЄС».
-

Концепція збереження кваліфікованих кадрів прийнята Федеральним урядом в червні 2011 року і спрямована на підтримку пропозиції кваліфікованої робочої сили на ринку праці Німеччини в середньостроковій і довгостроковій перспективі в світлі зниження чисельності населення працездатного віку. Разом з тим завдання залучення висококваліфікованих фахівців з-за кордону безпосередньо пов'язана з питанням визнання їх професійних кваліфікацій.

Близько 300 тис. іноземців не можуть працювати за фахом: їх освіта, отримана на батьківщині, формально не визнається. Для вирішення даної проблеми було прийнято Закон «Про поліпшення оцінки та визнання професійної кваліфікації, отриманої за кордоном». Даний закон полегшує процес визнання дипломів іноземних фахівців за рахунок введення універсального підходу, єдиних критеріїв оцінки кваліфікації та створення інформаційної та консультативної інфраструктури для іноземців.

Відповідно до Закону «Про поліпшення оцінки та визнання професійної кваліфікації, отриманої за кордоном», кожен володар диплома зарубіжного вишу отримує право подати заявку на розгляд його документів. Встановлено максимальний тримісячний термін для процедури перевірки диплома на його відповідність німецьким стандартам (*Gesetz zur Verbesserung der Feststellung und Anerkennung im Ausland erworbener Berufsqualifikationen (BQFGEG)*)

У тому випадку, якщо зазначений документ не буде визнаний, його власнику надають свідоцтво, яке буде містити перелік придбаних заявником професійних знань і навичок, а також рекомендації щодо підвищення кваліфікації, необхідної для визнання диплома. При цьому закон поширюється тільки на професії, вимоги за якими встановлюються на федеральному рівні, що визначаються законом як нерегламентовані (кваліфікації, одержувані в Німеччині шляхом дуальної системи підготовки фахівців в системі професійного освіти і в ремісничій сфері. У Німеччині їх налічується близько 350).

Але зазначимо, що багато широко поширених професій (наприклад, інженерів і архітекторів, вчителів та вихователів, соціальних працівників, податкових консультантів та ін.) є нерегламентованими і підпадають під дію земельних законодавств. Для нерегламентованих спеціальностей новий закон передбачає можливість отримання довідки про відповідність, яку видає центральне відомство з питань закордонної освіти (*Zentralstelle für ausländisches Bildungswesen*) (*Kultusminister Konferenz, 2020*).

З 1 серпня 2012 року в Німеччині набув чинності новий параграф Закону про іноземців, а саме §19a. Він визначає порядок видачі візи «Блакитна карта ЄС», мета якої полягає в тому, щоб полегшити в'їзд в країну кваліфікованих фахівців з країн, що не входять в ЄС. Надають нову візу іноземцям з вищою освітою, отриманою в Німеччині, або володарям диплома про вищу освіту іншої країни, який визнається в ФРН. Додамо, що при відсутності вищої освіти та наявності досвіду роботи не менше 5 років за фахом, який вимагає вищу освіту, у іммігрантів також з'являється можливість отримати «Блакитну карту» (*Aufenthaltsgesetz, 2009*).

Зазначимо, що на сьогоднішній день для отримання дозволу на перебування в ФРН достатньо мати диплом про вищу освіту або підписати контракт з заробітною платою не менше зазначених вище сум (44 800 євро на рік). Категорія висококваліфікованих фахівців стає привілейованою групою

іммігрантів. Держава полегшує в'їзд членам їх сімей, скасовуючи вимогу підтвердження знання німецької мови і надаючи подружжю дозвіл на роботу в ФРН у будь-якій галузі.

У період з 2013 по 2014 рік у законодавчому забезпеченні щодо мігрантів та біженців не спостерігалось істотних змін. Уряд ФРН продовжує працювати у новому напрямку. Але для нашого дослідження важливим є те, що в даний період були створені і активно набирали свою популярність такі організації, як:

1. «Альтернатива для Німеччини» – партія, утворена в лютому 2013 року. Вона об'єднала євроскептиків, які вимагали відмови від євро. В наступні роки партія стала позиціонувати себе як антиісламська (Ette, 2017: 87).

2. Рух «ПЕГІДА» (Патріотичні європейці проти ісламізації Заходу) – створено в грудні 2014 року в м. Дрезден. Вони організують і проводять акції «проти ісламізації Заходу» і виступають проти міграційної політики німецького уряду (Buschkowski, 2016)

12 березня 2018 року в Берліні було підписано коаліційну угоду між Християнсько-демократичним Союзом/ Християнсько-соціальним Союзом (ХДС/ХСС) і Соціал-демократичною партією Німеччини (СДПН), який отримав назву «Новий початок для Європи. Нова динаміка для Німеччини. Нова солідарність для нашої країни», а 14 березня до присяги було приведено новий 4-тий уряд «великої коаліції» (Koalitionsvertrag zwischen CDU/CSU und SPD, 2018).

Центральним пунктом даного договору стало введення кількісного обмеження припливу мігрантів протягом року (від 180 тис. до 220 тис., в тому числі і членів їх сімей). Крім цього були внесені уточнення правил в'їзду в ФРН мігрантів в рамках возз'єднання сімей. Зокрема, договір передбачає прийняття закону, що дозволяє в'їзд до Німеччини родичів біженців, які отримали в ФРН обмежену ступінь захисту (не більше 1 тис. осіб на місяць).

Одне з основних положень коаліційної угоди в сфері міграції – управління потоками мігрантів – має орієнтуватися на здатність німецького суспільства впоратися з їх інтеграцією. Вирішено створити парламентську Комісію з вивчення причин припливу біженців. Отже, у даному договорі зазначено, що «Ми хочемо боротися з причинами міграції, а не з біженцями» (Ein neuer Aufbruch für Europa. Eine neue Dynamik für Deutschland, 2018).

Для досягнення поставленої мети сторони угоди планують:

- покращити співробітництво в галузі розвитку;
- розширення гуманітарну діяльність;
- належним чином обладнати Управління Верховного комісара у справах біженців (УВКБ) ООН та Всесвітню продовольчу програму (ВПП)
- забезпечити постійне фінансування в рамках програм Міністерства економічного співробітництва і розвитку ФРН;
- розширити участь у миротворчих операціях, включаючи посилення міжнародних поліцейських місій;
- реалізовувати заходи щодо відкритої торгівлі та аграрної політики;
- посилити захист навколишнього середовища;
- проводити обмежувальну політику експорту зброї тощо (Ein neuer Aufbruch für Europa, 2018)

Додамо, що сторони договору узгодили створення центрів компактного

розміщення людей, у які прибувають мігранти – «ANkER» (акронім від «Ankunft-, Entscheidungs – und Rückführungseinrichtungen» – «Установи з прийому, прийняття рішень і депортації»). Біженці знаходяться у цих центрах до прийняття позитивного або негативного рішення за клопотанням з подальшим розподілом по муніципальним утворенням або до проведення депортації. Оперативність вирішення цих питань досягається шляхом забезпечення постійного перебування в даних установах співробітників профільних структур – Федерального відомства у справах міграції та біженців та Федерального відомства у справах молоді.

У коаліційній угоді зберігається опція по розширенню «списку безпечних країн походження» і включення в нього північно африканських держав (Алжир, Марокко, Туніс) (De Maizières Zehn-Punkte-Plan, 2016).

Акцентуємо, що у зазначеній угоді прописані заходи щодо інтеграції не тільки новоприбулих мігрантів та біженців, а й осіб з міграційним минулим, які проживають в країні тривалий час. Ці зусилля об'єднуються в рамках великомасштабної федеральної стратегії щодо інтеграції, заснованої на принципі «Вимагати і заохочувати».

Додаємо, що передбачається також подальший розвиток введеної в 2005 році системи інтеграційних курсів для мігрантів і тісна координація зусиль в цій сфері між федеральним центром, землями і комунами. Договір містить важливе положення про законопроект щодо підтримки трудової міграції, який містить комплекс заходів щодо спрощення в'їзду в країну кваліфікованих фахівців з третіх країн і їх інтеграції до трудового ринку.

Зазначимо, законодавче забезпечення соціальної роботи з мігрантами та біженцями грає одне із головних ролей у Німеччині. У цій країні правове підґрунтя комфортного перебування іммігрантів постійно вдосконалюється. Так, окрім зазначеного вище переліку нормативно-правових документів, є багато актів, директив та законів, які підтримують розвинену соціальну систему Німеччини. Серед них, на нашу думку, слід окремо виділити основний закон, який регулює надання матеріальної підтримки біженцям, під назвою «Закон про пільги шукачам притулку» (Asylbewerberleistungsgesetz, скорочено – AsylbLG) (Asylbewerberleistungsgesetz, 2018). Згідно цього закону здобувачі притулку (Asylbewerber) та особи, які набули статусу біженців (Asylberechtigte), у Німеччині, так само як і громадяни країни, мають різні, затверджені законодавством права на отримання фінансової підтримки та допомоги.

За законом біженцям у Німеччині надаються такі основні види допомоги та фінансової підтримки:

- Гроші на кишенькові витрати у таборах біженців або так звані «гроші на необхідні особисті потреби» (notwendiger persönlicher Bedarf);
- Натуральні виплати (notwendiger Bedarf), наприклад, видається одяг, їжа, речі особистої гігієни;
- Оплата житла та інших фактичних витрат;
- Соціальна допомога.

Підкреслимо, що біженці, які живуть у таборах або центрах для біженців, одержують від держави кишенькові гроші на щоденні потреби (Bargeldbedarf, Taschengeld). Ці гроші надаються на особисті потреби для поїздок, участі в культурному житті суспільства, проведення вільного часу, хобі тощо. Розмір цієї

виплати регламентовано Законом про пільги шукачам притулку у §3a (Asylbewerberleistungsgesetz, 2018) та залежить від того, до якої категорії належить іммігрант.

Зауважимо, що Федеральний уряд Німеччини підвищив стандартні ставки, зафіксовані у Законі про пільги шукачам притулку. Нові положення містяться в «Законі про визначення нормативних потреб і внесення змін до Книги дванадцятої Кодексу соціального страхування та інших законів», який був опублікований у «Вісники федерального права» 14 грудня 2020 р. Закон збільшує пільги, які надаються відповідно до Кодексів соціального страхування II і XII (Sozialgesetzbüchern II, XII), а також Законом про пільги шукачам притулку (Gesetz zur Ermittlung der Regelbedarfe und zur Änderung des Zwölften Buches Sozialgesetzbuch sowie weiterer Gesetze, 2020). Нові стандартні ставки набули чинності з 1 січня 2021 року.

Зазначимо, що не всі біженці у Німеччині живуть у спеціальних таборах для шукачів притулку. Для тих, що проживає за межами зазначених таборів, надається замість натуральних виплат, допомога на забезпечення необхідних потреб та кишенькові гроші (notwendiger Bedarf + notwendiger persönlicher Bedarf). Гроші на «необхідні особисті потреби» надаються незалежно від типу житла та оплачуються переважно готівкою («соціально-культурний прожитковий мінімум», який часто також називають «кишеньковими грошима»). Пільги на «необхідні потреби» («фізичний прожитковий мінімум», наприклад, харчування) надаються додатково, як тільки закінчується строк обов'язкового проживання в державному таборі. Однак вони також можуть надаватися повністю або частково у вигляді натуральних виплат у місцях спільного проживання. При цьому сума, надана готівкою на «необхідні пільги», буде пропорційно зменшена. Таким чином, загальна сума в першу чергу виплачується людям, які проживають у квартирах поза таборами або місцями спільного проживання (Anpassung der AsylbLG-Regelsätze und Streichung von Leistungsausschlüssen zum 1. Januar 2021, 2021).

Зауважимо, що додатково до допомоги на забезпечення необхідних потреб біженцям виплачується вартість оренди житла (розмір виплат коливається на рівні орендної плати на місцевому ринку житла) та опалення, а також одноразова допомога на предмети домашнього побуту та меблі.

Базуючись на нормативно-законодавчих актах соціальний педагог при роботі з біженцями завжди їм повідомляє, що після 15 місяців перебування в Німеччині ця категорія клієнтів починає отримувати соціальну допомогу. Основний документ, який регулює право на отримання допомоги у разі безробіття або непрацездатності, забезпечити підтримку дітям та молоді, а також біженцям, які отримали притулок у Німеччині, та іншим групам людей, які потребують фінансової допомоги, це Кодекс соціального права Німеччини (Sozialgesetzbuch, SGB). Цей документ складається з 12 розділів, кожен із яких є окремим законом і регулює певний вид соціального забезпечення. Тому в Німеччині певний вид допомоги можуть називати або за номером розділу в Кодексі, або за назвою іншого закону, що регулює отримання допомоги, або за назвою самої допомоги, наприклад: SGB-XII або соціальна допомога (Sozialgesetzbuch, 2020).

Нові стандартні ставки з підвищеними розмірами соціальної допомоги

різним категоріям населення набули чинності з 1 січня 2021 року. Розмір базового забезпечення та соціальної допомоги у Німеччині залежить від статусу особи, її віку та стану здоров'я.

Акцентуємо, що для своєчасного та правильного оформлення заявки на отримання будь-якої (грошової та/або натуральної) допомоги клієнт, у тому числі мігрант чи біженець, у більшості випадків звертається за порадою до соціальних робітників. Саме тому фахівцям соціальної сфери необхідно бути ґрунтовно обізнаними з питань нормативно-правового спектру своєї роботи.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, ще раз підкреслимо, що наведений перелік нормативно-правових документів, які використовують у своїй діяльності соціальні робітники Німеччини, є неповним, але ми окреслили та проаналізували, на нашу думку, найвагоміші законодавчі акти країни у сфері «репатріаційно-імміграційних питань» та соціальної допомоги. Це дозволяє верифікувати зазначену на початку даного пункту тезу про надзвичайну актуальність міграційної проблематики для сучасної Німеччини.

У законодавстві країни питання врегулювання роботи з мігрантами та біженцями в останні роки набуває сталого розвитку та привертає увагу німецького уряду. Вважаємо, що сучасна Німеччина є однією з найрегламентованіших у світі країн у питаннях перебування на своїй території іноземців.

Особливо гостро перед країнами Європейського союзу та, впершу чергу, перед ФРН постала у 2015-2016 роках міграційна криза, яка призвела до значних змін не тільки у міжнародному та національному законодавчому підґрунті стосовно шукачів притулку та різних категорій мігрантів, але й у загальному векторі європейської міграційної політики.

До перспективних досліджень у даному напрямку ми можемо віднести сучасні зміни у німецькій законодавчій базі відповідно до прибуття великої кількості українських біженців до країн Європейського союзу.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Anpassung der AsylbLG-Regelsätze und Streichung von Leistungsausschlüssen zum 1. Januar 2021. URL: <https://www.asyl.net/view/anpassung-der-asylblg-regelsaetze-und-streichung-von-leistungsausschluessen-zum-1-januar-2021/>

Asylbewerberleistungsgesetz (AsylbLG) §3a Bedarfssätze der Grundleistungen. URL: http://www.gesetze-im-internet.de/asylblg/_3a.html

Bundesamt für Verfassungsschutz. URL: <https://www.service.bund.de/Content/DE/DEBehoerden/B/BfV/Bundesamt-fuer-Verfassungsschutz.html?nn=4641496>

Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz. Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (Aufenthaltsgesetz – AufenthG). §19a Kurzfristige Mobilität für unternehmensintern transferierte Arbeitnehmer. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/aufenthg_2004/_19a.html

Buschkowski, H (2016). Die andere Gesellschaft. Berlin: Ullstein, 288 S.

Das Zuwanderungsgesetz und seine Weiterentwicklung. Deutscher Gewerkschaftsbund, 2009. URL: <https://www.dgb.de/themen/++co++3ed44956-3c21-11df-7b76-00188b4dc422>

De Maizières Zehn-Punkte-Plan. URL: <https://www.faz.net/aktuell/>

politik/inland/thomas-de-maizieres-zehn-punkte-plan-14994262.html.

Ein neuer Aufbruch für Europa. Eine neue Dynamik für Deutschland. Ein neuer Zusammenhalt für unser Land. Koalitionsvertrag zwischen CDU, CSU und SPD 19. Legislaturperiode (2018). Berlin, S.177. URL: <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/974430/847984/5b8bc23590d4cb2892b31c987ad672b7/2018-03-14-koalitionsvertrag-data.pdf?download=1>

Ette, A. (2017) Migration und Refugee Policies in Germany. Beiträge zur Bevölkerungswissenschaft. Auflage 1. Verlag Barbara Budrich. 314 S.

Genfer Flüchtlingskonvention. URL:<https://www.fluechtlingskonvention.de/>

Gesetz zur Ermittlung der Regelbedarfe und zur Änderung des Zwölften Buches Sozialgesetzbuch sowie weiterer Gesetze Vom 9. Dezember 2020 (2020). *Bundesgesetzblatt Jahrgang 2020 Teil I Nr. 61*. Bonn.

Gesetz zur Steuerung und Begrenzung der Zuwanderung und zur Regelung des Aufenthalts und der Integration von Unionsbürgern und Ausländern (Zuwanderungsgesetz). *Bundesgesetzblatt Jahrgang (2004) Teil I Nr. 41*, S.64

Gesetz zur Verbesserung der Feststellung und Anerkennung im Ausland erworbener Berufsqualifikationen (BQFGEG) URL:<https://www.buzer.de/gesetz/9979/index.htm>

Koalitionsvertrag zwischen CDU/CSU und SPD (2018). URL: https://www.bundesregierung.de/Content/DE/_Anlagen/2018/03/2018-03-14koalitionsvertrag.pdf?__blob=publicationFile&v=6].

Kultusminister Konferenz. URL: <https://www.kmk.org/zab/zentralstelle-fuerauslaendischesbildungswesen.html>

Professorales Personal an Fachhochschulen URL:https://www.bmbf.de/bmbf/de/forschung/das-wissenschaftssystem/fh-personal/fh-personal_node.html

Sozialgesetzbuch. URL: <https://www.sozialgesetzbuch-sgb.de/>

REFERENCES

Anpassung der AsylbLG-Regelsätze und Streichung von Leistungsausschlüssen zum 1. Januar 2021. URL: <https://www.asyl.net/view/anpassung-der-asylblg-regelsaetze-und-streichung-von-leistungsausschluessen-zum-1-januar-2021/>

Asylbewerberleistungsgesetz (AsylbLG) §3a Bedarfssätze der Grundleistungen. URL: http://www.gesetze-im-internet.de/asylblg/_3a.html

Bundesamt für Verfassungsschutz. URL:<https://www.service.bund.de/Content/DE/DEBehoerden/B/BfV/Bundesamt-fuer-Verfassungsschutz.html?nn=4641496>

Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz. Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (Aufenthaltsgesetz – AufenthG). §19a Kurzfristige Mobilität für unternehmensintern transferierte Arbeitnehmer. URL:https://www.gesetze-im-internet.de/aufenthg_2004/_19a.html

Buschkowski, H (2016). Die andere Gesellschaft. Berlin: Ullstein, 288 S.

Das Zuwanderungsgesetz und seine Weiterentwicklung. Deutscher Gewerkschaftsbund, 2009. URL: <https://www.dgb.de/themen/++co++3ed44956-3c21-11df-7b76-00188b4dc422>

De Maizières Zehn-Punkte-Plan. URL:<https://www.faz.net/aktuell/politik/inland/thomas-de-maizieres-zehn-punkte-plan-14994262.html>.

Ein neuer Aufbruch für Europa. Eine neue Dynamik für Deutschland. Ein neuer

Zusammenhalt für unser Land. Koalitionsvertrag zwischen CDU, CSU und SPD 19. Legislaturperiode (2018). Berlin, S.177. URL: https://www.bundesregierung.de/resource/blob/974430/847984/5b8bc23590d4cb2892b31c987ad672b7/2018-03-14-koalitionsvertrag_data.pdf?download=1

Ette, A. (2017) Migration und Refugee Policies in Germany. Beiträge zur Bevölkerungswissenschaft. Auflage 1. Verlag Barbara Budrich. 314 S.

Genfer Flüchtlingskonvention. URL:<https://www.fluechtlingskonvention.de/>

Gesetz zur Ermittlung der Regelbedarfe und zur Änderung des Zwölften Buches Sozialgesetzbuch sowie weiterer Gesetze Vom 9. Dezember 2020 (2020). *Bundesgesetzblatt Jahrgang 2020 Teil I Nr. 61*. Bonn.

Gesetz zur Steuerung und Begrenzung der Zuwanderung und zur Regelung des Aufenthalts und der Integration von Unionsbürgern und Ausländern (Zuwanderungsgesetz). *Bundesgesetzblatt Jahrgang (2004) Teil I Nr. 41*, S.64

Gesetz zur Verbesserung der Feststellung und Anerkennung im Ausland erworbener Berufsqualifikationen (BQFGEG) URL:<https://www.buzer.de/gesetz/9979/index.htm>

Koalitionsvertrag zwischen CDU/CSU und SPD (2018). URL: https://www.bundesregierung.de/Content/DE/_Anlagen/2018/03/2018-03-14_koalitionsvertrag.pdf?__blob=publicationFile&v=6].

Kultusminister Konferenz. URL: <https://www.kmk.org/zab/zentralstelle-fuerauslaendischesbildungswesen.html>

Professorales Personal an Fachhochschulen URL:https://www.bmbf.de/bmbf/de/forschung/das-wissenschaftssystem/fh-personal/fh-personal_node.html

Sozialgesetzbuch. URL: <https://www.sozialgesetzbuch-sgb.de/>

АНОТАЦІЯ

Міграційна політика Німеччини зазнала багато змін протягом останніх десятиріч. Цьому процесу сприяло поява великої кількості мігрантів та біженців, насамперед у 2015-2016 роках. Але дана європейська країна виступає флагманом серед усіх європейських країн, у тому числі для України, у підготовці ґрунтовної нормативно-правової бази при роботі з мігрантами та біженцями. Саме тому важко переоцінити досвід Німеччини при розробці вітчизняної соціальної роботи з цією категорією населення.

У даній статті досліджено становлення та розвиток правого регулювання соціальної роботи з мігрантами та біженцями у Німеччині у XXI столітті. Авторами встановлено, що базовим законом для ФРН є Закон про імміграцію, у якому прописано механізм отримання дозволу на проживання у країні, виокремлено критерії для кваліфікованої та некваліфікованої робочої сили, створено інтеграційні курси для людей з міграційної історією тощо. Він був неідеальним, тому було втілено багато поправок.

Крім цього у статті також описана нова Федеральна програма по залученню кваліфікованих кадрів, головною метою якої є сформувані чітких алгоритм для визнання дипломів про вищу та середню освіту на території Німеччини, яку мігранти отримали на батьківщині.

Надалі особливу увагу автори статті приділяють пільгам, які надаються відповідно до Кодексів соціального страхування II і XII, а також Законом про пільги шукачам притулку. Вони встановили, що саме цей Кодекс наразі є

основним документом, який регулює право на отримання допомоги у разі безробіття або непрацездатності, забезпечити підтримку дітям та молоді, а також біженцям, які отримали притулок у Німеччині, та іншим групам людей, які потребують фінансової допомоги.

У статті автори дійшли до висновку, що сучасна Німеччина є однією з найрегламентованіших у світі країн у питаннях перебування на своїй території мігрантів та біженців.

Ключові слова: законодавче підґрунтя, міграційна політика, Німеччина, соціальна робота, мігранти, біженці.